

PUSZTAI JÁNOS

Parthiscum

■ Hatvan éve történt...

Szeged első légbombázása (1941. április 7.)

Az ilyen évfordulóra nem szívesen gondol vissza az emlékező. A tényeket elhallgatni, elfelejteni is veszélyes, mert hamis történelmi képet vetítene a jövőre. A túlzó hangsúlyozás sem rejt csekély veszélyt magában.

A lapok 1941. április 3-án felhívást közöltek. A lakóházak oltalmának szabályozása ügyében kiadott 81.800/1940. évi H. M. rendelettel felszólították a lakosságot az elsötétítéshez szükséges eszközök, anyagok beszerzésére és készenléte helyezésére. Két nappal később már elsötétítési próbanap volt.

A balkáni front megnyitása előtt, 1941. április 4-én érkezett meg Szegedre az a 48 Messerschmitt Bf-110 D3 és F típusú kétmotoros vadászgép, néhány felderítő és ellátó repülőgép kíséretében, melyek innen indultak Belgrád bombázására. A Szegedre települt egység a német II/ZG-76. romboló-osztályhoz tartozott.

Az eddig Szegeden állomásozó magyar közelfelderítők (kf.), a Huba I. hadrendnek megfelelően a Kecskeméten felállított 2. lovasdandár „kis” felderítő századának a kötelékébe kerültek. A szegedi kf.-k 5. századának áthelyezésével alakult meg a 3/2 kecskeméti kf. egység Trón Zoltán százados parancsnoksága alatt. Egyes források szerint mindezt 1940 februári történésnek jelzik. Csapó Béla, a szegedi 5. kf. század zászlósának feljegyzése pedig e jeles eseményt 1941. március közepén említi, két héttel korábban, mint ahogyan a német alakulat idetelepült. Április 6-án hajnalban indult meg a német hadigépezet Jugoszlávia ellen. A szárazföldi alakulatok Pécs térségében lépték át a határt. A repülő egységek – többségükben – Szegedről indultak bevetésre.

A Jugoszláv Királyi Légierő büntető akciójának tekinthető az a válaszlépés, amellyel annak 8. bombázó ezrede, nyolc Bristol Blenheim típusú géppel támadt a városra. Első alkalommal 1941. április 7-én csaptak le magyarországi célpontokra, vasúti szerelvényekre, német menetoszlopokra. Pécsét és Szegedet bombázták. Városunkat hat légitámadás érte, az elsőt 11 óra 11 perckor kellett elszünetnie. A bombázók a Tisza medre fölött, a Boszorkány-sziget fáinak védelmében csaptak rá a teher- és a személypályaudvarra. Két, illetve hat bombatalálat érte a célpontokat. Az okozott kár nem volt jelentős.

A második hullám 12 óra 45 perckor, kilenc géppel támadott és kilenc bombát dobott le a rendező pályaudvarra, majd a repülőtérrre csaptak rá. Az ott állomásozó német Bf-110-es gépek azonnal felszálltak és üldözőbe vették a támadókat. (Szerző megjegyzése: ez volt az egyetlen német légi elhárítás a város védelme érdekében, pedig 1944. október 5-ig, amíg ők uralták a repülőteret, számtalan angol, amerikai és szovjet légitámadás érte Szegedet.) Négy Blenheimet a városon kívül lelőttek. Egy pilóta az életét vesztette. Két további gépet súlyosan megrongáltak, de ezeknek sikerült elmenekülni és saját területen kényszerleszállni.

A városra hullott 17 bomba közül három nem robbant föl, melyből az egyik az állomásfőnök hálósobájában, a mennyezetet áttörve a szelvonon állt meg. Az okozott kár ez esetben sem volt jelentős. Szerencsére emberáldozatot egyik támadás sem követelt. A bombázásról szóló jelentések – sajnálatosan – így is hat sebesülésről számoltak be.

A harmadik hullám három perccel ké-

sőbb érte a várost. A jugoszláv bombázók a negyedik rácsapásukkal is a repülőtéren állomásozó német alakulatot támadták. Mielőtt céljukat elérhették volna – nyilvánvalóan a Bf-110-ek védelmi erejétől megrettenve – visszafordultak. Az ötödik és a hatodik alkalommal már csak fedélzeti fegyvereikkel tüzeltek földi célokra. Már csak két gép csaphatott le, de a Tisza-híd védelmét ellátó magyar légvédelmi tüzérek azokat is megsemmisítették. A két pilóta, a 215. és a 216. bombázó század parancsnoka életét vesztette. Egy bomba a Boldogasszony sugárúton járda és a villamos sín között 3 méter mély krátert robbantott. A Galamb utcai sarokház mellett a járdát két bombatalálat is érte. A Liliom utca, a vasúti töltésoldal és az állomás sérült. Szerencsére nem minden bomba robbant fel.

Amikor a várost az első légicsapás érte, már két napja tartott a légoltalmi készültség, a riadót jelző szirénák mégis az első bombák robbanásával egy időben szólaltak meg. Szerencsére ez a késedelem nem vezetett személyes katasztrófához. A riasztó rendszer – finoman fogalmazva is – az elvárható színvonal alatt teljesített.

A lelőtt szerb gépek pilótáinak 1941. április 9-én délelőtt 10 órakor adta meg Szeged népe a hősokeket megillető végtisztesseget. Az életét vesztett Jovitsy Wladimir I. osztályú századost, Jovanovits R. Milko hadnagyot és Taskivits R. Marko őrmestert a Belvárosi-temető katonai sírkertjében helyezték örök nyugalomra. Az agnoszkálásnál nem sikerült a hősi halottak vallását megállapítani, ezért a katolikus egyháztól Csepella Andor katonai lelkész és a szerb egyháztól Gruncsity Milan plébános végezte a gyászszertartást.

Április 10-én délután, csütörtökön tízperces riadó volt a városban, de a támadó gépek nem érhették el a céljukat, mert a magyar légvédelem meghiúsította szándékukat. Nagypénteken és nagyszombaton is

volt még légiriadó a városban, de a jugoszláv gépek ismét meghátrálásra kényszerültek – közli a légoltalom jelentése.

Április 11-én megindult a magyar haderő is a Jugoszláv Királyság ellen, hogy a Trianonnal elcsatolt területeket visszafoglalja – ...és bevonult Bácskába.

Újabb, sokkal pusztítóbb légítámadás sorozat érte a várost a II. világháború vége előtt. (Szeged lakossága 1944. április 2-a és október 10-e között hetvenkét légiriadót, egy angol, kilenc amerikai, illetve 4-5 szovjet légítámadást szenvedett el. A Szegeden és a környékén lévő ellenséges célpontokat, – a város eleste után, – még 4-5 alkalommal támadta a magyar és a német légierő is.) Óriási áldozatok árán a város ezeket a csapásokat is túlélte, mert élni akart és élni akar ma is, ...békében minden jó szándékú néppel és önmagával.

Forrás és irodalom

- KRISTÓ GYULA (szerk.): *Szeged története*. Kronológia a kezdetektől 1944-ig. Szeged, 1992.
- CSANÁDI-NAGYVÁRADY-WINKLER: *A magyar repülés története*. Budapest, 1974, Műszaki Könyvkiadó.
- NAGYVÁRADY-M. SZABÓ M.-WINKLER: *Fejezetek a magyar katonai repülés történetéből*. Budapest, 1973, Műszaki Könyvkiadó.
- PATAKI-ROZSOS-SÁRHIDAI: *Légiháború Magyarország felett*. I.–II. Budapest, 1992.
- BIMBÓ JÁNOS: *Légierő a háborúban*. Budapest, 1973, Zrínyi Könyvkiadó.
- PAPP JÁNOS: Az amerikai ingabombázások nyitónapja. *Hadtörténelmi Közlemények*, 1987/3. sz.
- Csongrád Megyei Levéltár*. Városi főispáni iratok 1938. XI. 28.: A szegedi légoltalmi irányítás terve. (T. 96-I/3. térkép melléklet. *Szegedi Frissíjság* 1944. VI. 3-i, 27-i és VII. 1-i, illetve 4-i száma.
- Szegedi Új Nemzedék* 1944. VII. 1-i, VIII. 3-i, 22-i, valamint az X. 1-i száma.
- Délmagyarország* 1941. IV. 3-i, 8-i, 10-i, 11-i és 13-i, illetve IX. 11-i és 21-i, valamint az 1944. III. 2-i, 8-i és 12-i száma.